

heim í dag: bókaútgáva er torfør. Tey stóru bókaforløgini verða rikin eftir strongum fíggjarligum sjónarmiðum og reglum. Eg havi verið á fundum í útheiminum saman við skrivandi monnum, og altíð stingur hesin spurningurin seg upp. Forløgini arbeiða soleiðis, at tey taka bara tær bókurnar, sum tey rokna við geva mestan pening. Oftani verður tað til tað, at ógvuliga litilsverðar bókur, sum hava ein stóran skara av lesarum, verða givnar út, og tað kunnu liggja mentunarlaga virðismiklar bókur ár undan ári, uttan at fáa nakað forlag. Eingin vil fara undir at geva tær út.

Tað er givið, at tá ið fá og stór bókaforløg skulu standa fyri útgávuni, tá er vandi á ferð. Tað er tann vandi, at bókur við litlari dygd oftani koma út, at forløgini sita og sálða tað, sum tey rokna við gevur pening. Hetta virkar oftani sum eitt slag av próvdøming av bókum, sum ein sensurur. Tað verður nógv bara koyrt til viks, sjálvt um talan kann vera um heilt virðismiklar bókur.

Likindini í Føroyum eru ikki tey bestu at geva bókur út í. Tað vita vit, og tað gevur at byta allar tær mongu bókurnar, sum koma út á egnum forlagi, tí tað ikki fæst forlag til tær. Her kann eg nevna, at vit hava hildið, at bókmentafelagið Vørðin skuldi vera eitt forlag, sum kundi geva bókur út, sum kanska ikki so nógv sála var í, men sum vit avgjört roknaðu við, áttu at komið út á føroyskum.

Tu er umboðaður Føroya í heiminum, sum er sett á Norðurlanda ráðnum og býttur í peningaligan stuðul til útgávu av grønländabókmentum. Kanst tú greiða eitt sindur frá virkseininum hjá neyðini?

Her verður hugsað um hesa skipanina hjá Norðurlanda ráðnum, at seta pening av hvørt ári til útgávu av bókum á norðurlandskum málum. Tá ið eg sá norðurlandskum málum, so eru tað tær málsløki, sum finnast innan fyri Norðurlandamark: Grønland, Island, Føroyar, Danmark, Noreg, Svíriki, tvey málsløki í Finlandi: Svenskt-Finska og Finska, og so Samaland eisini. Tað hava verið latnar, seinastu árin, meira enn ein millión krónur. Og býtt verður soleiðis, at Svíriki, Danmark og Noreg fáa 17% av hesum peningi, Finland, sum hevur hesi bæði málsløki og er líka stórt sum hini londini, tað fær 19%. So fáa samarnir og grønlandingar 6%, og føroyingar og islendingar fáa 9% í part av hesum peningi. So tað verða umleið 100.000 kr. um árið, sum verða at skifta út til føroyingar, og tað verður gjørt í tveimum stigum. Tað verður hildin ein fundur tíðliga á sumri og ein um heystið. Umsóknirnar skulu verða inni í seinasta lagi 1. apríl til summarbýtið og 1. okt. til heystarbýtið.

Norrøna ráðið gevur eisini eina bókmentavirðisløn hvørt ár. Og har hevur tað verið soleiðis, at tað eru í grundini bara tær stóru málsløki, ið koma upp á tal. Grønlandingar, samar og føroyingar hava ongantið latið bókur inn, og eg eri ikki rættiliga greiður yvir, hvi tað ikki hevur verið gjørt, tí eg meini, teir mugu hava rætt til tað. Hesar virðislønabókurnar eru serliga góðar bókur, tað má man siga. Tað hevur tí verið ætlanin at fáa eggjað tyðarum í teimum ymiskum londunum at tyða hesar bókurnar serliga. Vit hava skotið upp fyri Norrøna ráðnum, at teir lótu nakað av peningi, soleiðis at vit vistu, hvussu nógvan pening vit kunnu ráða yvir til tyðingararbeiði. Vanliga er tað soleiðis, at bókur verða sendar inn, og so fær man eitt lyfti, sum stendur við í tvey ár, um at henda bókin kann fáa so og so nógv. Men peningurin kemur ikki, fyrr enn bókin er komin út. Men vit hava so ætlað at fingið tað soleiðis.

Foto: Jørgen W. Lützen

at peningurin kundi verða tókur, soleiðis at maður, sum setti seg at tyða, kundi fáa pening, meðan hann týddi. Tað er so ikki viðtikið enn, men vit vóna, at tað kann verða soleiðis.

Hvat verður tað næsta, vit hoyra frá Karsteni Hoydal?

Tú, tað veit eg ikki. Ein bók er til prentingar nú, men tað er ikki mín bók. Tað er ein bók, sum ein danskur yrkjari, Hans Mølbjerg, yrkti, meðan hann var í Føroyum og ferðaðist í summar. Hann yrkti ein hóp av yrkingum, 69 yrkingar tilsamans, har hann yrkir um ymiskt, hann sá í Føroyum: ljós, lítur, verðulag, sjogv og alt heita her,

sum hann hevði fyri sær. Eg havi so tytt hesar yrkingarnar, sum koma út í bók. Tað er Dansk-Færøsk Kulturfond, sum tók upp á seg at geva bókina út, hon hevur myndir av Bárða Jakupssyni. (Bókin nevnist Føroyskar spegimyndir og kom út á sumri 1981).

Annars havi eg tvær bókur, sum eg takist við. Eg havi tytt so nógvur yrkingar, tær eru spjaddar ymsastaðni, og nú ætli eg at geva tær út saman í einari bók. Og so havi eg skrivað ymiskt um list og ymiskt annað í essay-formi, um onkrar yrkjarar og málningar. Tað ætli eg at fáa út í einum essaysavni. Tað er tað, sum eg takist við.

„Fyrr helt eg tað vera óneyðugt at tyða úr hinum Norðurlandamálunum.“

Men eg havi skifti meiningu.